

Почетком августа 2012. године бонитетна агенција „Мудис“ снизила је кредитни рејтинг Словеније за три степена [\[1\]](#). Медији из Европске уније тим поводом описали су Словенију као „новог европског болесника“, или „економског пацијента“ (попут Грчке), коме треба хитно „лечење“ [\[2\]](#). Словеначки пословни дневни лист Фајенс био је још оштрији:

„Словеначки кредитни рејтинг тоне попут камена, животни стандард опада, а људи су приморани да продају имовину како би измирили рачуне.“ [\[3\]](#)

Неколико дана касније, „Мудис“ је снизила и кредитни рејтинг државног оператера „Телеком Словенија“. Седмог августа цене горива у тој земљи порасле су до рекордног нивоа. [\[4\]](#)

Такође, после оваквих одлука кредитне агенције „Мудис“, постало је јасно да ће Словенија морати да спасава „Нову љубљанску банку“, Нову кредитну банку „Марибор“ и „Абанку“. За то ће јој бити неопходна помоћ из Европске уније, у висини од осам до 12 милијарди евра, слично као у случају Грчке, а и неких других земаља ЕУ.

Како је некада најразвијенија југословенска република, са БДП-ом који се, пре уласка у ЕУ, могао упоређивати са средњоевропским земљама (око 70 одсто просека БДП-а из 2004. године) дошла у такву ситуацију? И како је некада „узоран европски ђак“ постао „лоша вест“ за еврозону, што тврде медији у Немачкој? [\[5\]](#)

Одговори су поново повезани са европским интеграцијама Словеније. Наиме, некада моћну словеначку економију у незавидан положај довело је управо испуњавање економских захтева Европске комисије.

Шта је ЕУ донела Словенији

Пише: Дејан Мирковић
четвртак, 09 август 2012 18:40

Република Словенија поднела је захтев за пријем у ЕУ 10. јуна 1996. године. Следећа табела показује раст њеног спољног дуга у раздобљу након подношења тог захтева.

Задуживање Републике Словеније пре уласка у ЕУ у периоду 2000–2003. година у милијардама долара [\[6\]](#)

Година	Износ зад
2000.	6,2
2003.	11,3

Дакле, просечан становник Словеније је већ 2003. (годину дана пре уласка у ЕУ) дуговао око 5.600 долара, док је дуг становника државне заједнице Србије и Црне Горе у том периоду био је неколико пута мањи.

Негативни трендови у словеначкој економији настављају се и после уласка земље у ЕУ 2004. Другим речима, они постоје и у такозваним срећним, преткризним годинама. Словенија се све више задужује, скоро несхватљивом брзином, чак и у временском распону од 2004. до 2007. – иако у том тренутку у Европској унији није било рецесије.

Следећа табела показује задуживање Словеније након уласка у ЕУ у периоду од 2004. до 2007. године.

Задуживање Републике Словеније након уласка у ЕУ (у преткризном периоду) 2004–2007. у милијардама долара

Година	Износ зад
2004.	14,6
2007.	40,4

Шта је ЕУ донела Словенији

Пише: Дејан Мирковић
четвртак, 09 август 2012 18:40

Дакле, и у такозваним „срећним” преткризним временима Европске уније словеначки дуг премашио је невероватних 25 милијарди долара!

Сличан тренд наставља се и по избијању економске кризе 2008. године. Словенија као чланица ЕУ наставља да се задужује.

Задуживање Републике Словеније након уласка у ЕУ (у кризном периоду) 2008–2011. године у милијардама долара

Година

2008.

53,3

2011.

61

Дакле, чињеница је да спољни дуг Републике Словеније расте непрестано од тренутка када се ова држава определила за „европски пут”, без обзира на то да ли у ЕУ влада рецесија или не.

„Европски пут” донео је Словенији и раст незапослености. На пример, годину дана после подношења захтева за чланство у ЕУ 1997, стопа незапослености у Словенији износила је 7,1 одсто. Међутим, седам година након учлањења у ЕУ – 2011. године – стопа незапослености порасла је на 11,8 процената. Дакле, улазак Словеније у ЕУ не доноси јој само раст спољног дуга, већ и раст незапослености – а не пад, како се у Србији тврди.

Раст незапослености у Републици Словенији пре и после уласка у ЕУ

Година

1997.

7,1

2011.

11,8

Након уласка у Унију, расте и спољнотрговински дефицит Републике Словеније. Године 2002, спољнотрговински дефицит износио је мање од милијарде долара (650 милиона), што је, узгред, био сасвим солидан економски резултат када се упореди с другим источноевропским земљама у том раздобљу. Али посредни је био резултат који је генерисала размена с бившим југословенским републикама. У размени с бившим југословенским републикама суфицит Словеније износио је 2001. године око милијарду долара. [7] (Исте године дефицит Словеније у трговини са земљама ЕУ био је око милијарде долара.) Међутим, по уласку у ЕУ, спољнотрговински дефицит земље убрзано расте и у 2011. години већ достиже две милијарде долара.

Спољнотрговински дефицит Словеније пре и после уласка у ЕУ у доларима

Година	
2003.	650 милиона долара
2011.	2 милијарде долара

У том, претходно наведеном контексту све већег спољнотрговинског дефицита, интересантно је да након уласка у ЕУ 2004. у Републици Словенији расте чак и увоз струје. Следећа табела то показује.

Увоз струје у Словенији пре и после уласка у ЕУ

Година	
1999.	645 милиона
2009.	3 милијарде

Уз овакве негативне показатеље, распродају се словеначка предузећа. Тачније, Европска комисија отворено, као и у Србији, протежира фирме из богатих чланица ЕУ приликом продаје словеначког капитала. Пример продаје највеће љубљанске пиваре „Унион” то јасно показује. Словеначки произвођач „Лашко” из Цеља хтео је да купи пивару у Љубљани, али је Брисел то осујетио, наводно због спречавања монопола. Нешто касније, Брисел је присилио словеначког премијера да отпусти шефа Фонда за реституцију и на тај начин једној белгијској фирми ослободи пут за инвестирање у пивару „Унион”, којој припада и познати погон за производњу минералне воде „Раденска”. Такође, нама познати француски „Лафарж” 2002. године увећао је број својих акција у цементари Трбовље са 23 на 62 одсто. (Слично томе, у 2000. преузео је 10 словеначких фирми, у 2001. – 15, а само у првој половини 2002. једанаест предузећа.) [\[8\]](#)

Интересантно, тај процес задуживања и распродаје у Словенији пратио је, као и у Србији данас, скоро апсолутни политички проевропски консензус. Горазд Дрвеншек из Нове странке објашњавао је такав проевропски консензус словеначке политичке елите као последицу „обичне корупције” [\[9\]](#) јер је у Бриселу отворено 400-500 радних места за чиновнике који треба да воде процес проширења ЕУ на Словенију.

Такође – слично као у Србији данас – процес задуживања и распродаје пратило је и „проевропско” информисање и усвајање „европских” закона. На пример, закон који је у Словенији важио од 1994. до 2001. прописивао је да странци могу поседовати највише трећину медија. Са уласком у ЕУ 2004. године, ова одредба је укинута, наводно због „равноправног положаја” свих на заједничком тржишту Европске уније. У пракси је та примена европских закона значила да су три највеће медијске куће у Словенији „Дело”, „Вечер” и „Дневник” прешле у власништво странаца. [\[10\]](#)

Ипак, и тада, пре ступања у Европску унију, у Словенији је било неколико усамљених гласова који су изражавали сумњу у исправност „безалтернативног” пута. На пример, најпознатији словеначки економиста Јоже Менцингер сматрао је да ширење ЕУ не доноси позитивне економске ефекте домаћој привреди:

„Проширење на исток доноси огроман процеп између најразвијенијих и мање развијених земаља (...) Општа је претпоставка да нови чланови морају бити доведени на исти ниво, али то ни у ком случају није сигурно. Њихов просечан годишњи раст до сада је мањи од удела њихових буџетских дефицита у бруто производу земље.” [\[11\]](#)

Следећа табела показује истинитост ових мудрих упозорења, изречених уочи

Шта је ЕУ донела Словенији

Пише: Дејан Мирковић
четвртак, 09 август 2012 18:40

приступања Словеније Европској унији. Тачније, након приступања ЕУ, словеначки буџетски дефицит увећао се неколико пута. Никаква стопа раста БДП не може сакрити ту чињеницу. [\[12\]](#)

Буџетски дефицит Словеније пре и после уласка у ЕУ

Година

2003.

600 милиона долара

2011.

2,2 милијарде долара

Да ли ће словеначки пример бити поучан за Србију? Хоће ли Србија успети да избегне негативне тенденције на „европском путу”, које су Словенију у августу 2012. довеле у незавидан положај, скоро на ивицу банкрота? Не знамо. Али једно је сигурно: Србија се данас у економском смислу налази у много тежем положају него Словенија на почетку својих европских интеграција. Зато ће јој бити много теже ако понови словеначки сценарио.

[\[1\]](#) *Новости* 3. август 2012.

[\[2\]](#) *Дојче веле/Танјуг* 4-5. август 2012. Бонитетска кућа „Мудис” поново је смањила оцену кредитног рејтинга Словеније за три степена, са А2 на БАА2. Такође, *Дојче веле* подсјећа да је кућа „Мудис” Словенији најавила могућност даљег смањења оцене. Као главни разлог, наведени су проблематични кредити словеначких банака у милијардском износу, за које су сада одговорни порески обвезници.

[\[3\]](#) „Словенија ван контроле”, према *Танјугу/Привредни преглед*, 7. август 2012. У тексту се наводи да Словенију чека тешка јесен.

[\[4\]](#) *Привредни преглед*, 8. август 2012.

[5] Види на пример: [//www.b92.net/biz/vesti/region](http://www.b92.net/biz/vesti/region), 22. април 2012.

[6] www.cia.gov/cia/publications/factbook

[7] Х. Хофбауер, *Проширење ЕУ на исток*, „Филип Вишњић”, Београд, 2004. стр. 157.

[8] Исто, стр. 160 и Е. Вукадин, *Економска политика*, „Досије”, Београд, 2007. стр. 241.

[9] Х. Хофбауер, *Проширење ЕУ на исток*, „Филип Вишњић”, Београд, 2004. стр. 153.

[10] *Привредни преглед*, 8. март 2005.

[11] НИН, 6. мај 2004. – Ђ. Димитријевић.

[12] Посебна је тема шта показује макроекономски податак као што је онај о бруто друштвеном производу – ако се зна да у БДП улази и пословање страних фирми и банака на домаћој територији.